

มติ ครม.

เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2568

(20) เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนและท้องถิ่น เป็นศูนย์กลาง

สรุปมติคณะรัฐมนตรี 2 ธันวาคม 2568

เรื่องที่ 20 ข้อเสนอเชิงนโยบายการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนและท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง

ที่มาและความสำคัญ

ประเทศไทยต้องเผชิญภัยพิบัติหลากหลายรูปแบบและมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น การจัดการภัยพิบัติที่ยั่งยืนต้องอาศัย “ชุมชนและท้องถิ่น” ซึ่งเป็นด่านหน้าในการรับมือ ดูแล และฟื้นฟู จึงเสนอให้ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะโดยให้ชุมชนและท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง



วัตถุประสงค์

1. เสริมสร้างศักยภาพชุมชนและท้องถิ่นให้เป็นศูนย์กลางการจัดการภัยพิบัติ
2. พัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และยั่งยืน
3. ลดความเสี่ยง ความสูญเสีย และเพิ่มความพร้อมในการรับมือ ฟื้นฟู และสร้างความเข้มแข็งในระยะยาว

มติคณะรัฐมนตรี

เห็นชอบ “ข้อเสนอเชิงนโยบายการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนและท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง” และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปขับเคลื่อนตามแนวทางที่กำหนด โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการขับเคลื่อนสำคัญ

1 เสริมศักยภาพชุมชนและท้องถิ่น

- พัฒนาความรู้ ทักษะ และเครื่องมือในการจัดการภัยพิบัติ
- ส่งเสริมการจัดทำแผนชุมชน/แผนท้องถิ่นด้านภัยพิบัติ
- สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรอย่างเหมาะสม



2 ลดความเสี่ยงและสร้างความพร้อมในพื้นที่

- สำรวจและประเมินความเสี่ยงระดับชุมชน/ท้องถิ่น
- จัดทำระบบเตือนภัยและการสื่อสารที่เข้าถึงประชาชน
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและพื้นที่ปลอดภัยตามบริบทพื้นที่



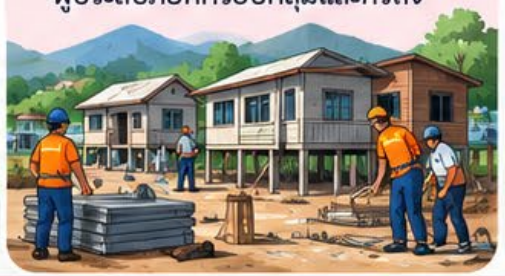
3 บูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน

- เชื่อมโยงการทำงานระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น ชุมชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม
- ใช้ข้อมูลกลางและกลไกการประสานงานในระดับพื้นที่
- ส่งเสริมบทบาทเครือข่ายอาสาสมัครและผู้นำชุมชน



4 การฟื้นฟูและสร้างความยั่งยืนหลังเกิดภัย

- สนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น
- ใช้หลักการ “Build Back Better” ซ่อมสร้างให้ดีกว่าเดิม
- พัฒนาระบบสวัสดิการและการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ครอบคลุมและทั่วถึง



5 การติดตาม ประเมินผล และพัฒนาต่อเนื่อง

- กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน
- ติดตามประเมินผลด้วยข้อมูลจริงจากพื้นที่
- นำบทเรียนมาปรับปรุงนโยบายและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง



“ชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง รับมือภัยได้ ฟื้นตัวเร็ว สังคมไทยปลอดภัยและยั่งยืน ”

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนและท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง

การปฏิรูปกฎหมายและกลไกการกำกับดูแล (Legal & Governance Reform)

1.ทบทวนและแก้ไข พ.ร.บ. ป้องกันฯ 2550 โดย
- เน้นให้บทบาทของชุมชนและท้องถิ่นในระยะก่อนเกิดภัยพิบัติชัดเจนขึ้น (ปภ. (เจ้าภาพหลัก), สถ.)
- ขยายสิทธิการเยียวยาให้ครอบคลุมผู้ประสบภัยที่ไม่มีสัญชาติไทยอย่างเท่าเทียม (ปภ. (เจ้าภาพหลัก), สถ.)
- ปลดล็อคระเบียบการบริหารจัดการข้ามพื้นที่/ข้ามจังหวัด (ปภ. (เจ้าภาพหลัก), สถ.)
- เพิ่ม "การกัดเซาะชายฝั่ง" เป็นประเภทภัยพิบัติ (ปภ. (เจ้าภาพหลัก))

2.รัฐบาลจัดตั้งกลไกการดำเนินงานระดับชาติ

การวางแผนและการปฏิบัติการในพื้นที่ (Planning & Local Action)

1. จัดทำแผนแม่บทโดยชุมชนและท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง (ปภ. (เจ้าภาพหลัก), กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, สภาองค์กรชุมชน)
2. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้ว่า กทม. บรรจุแผนการจัดการภัยพิบัติในยุทธศาสตร์จังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้ว่า กทม.)
3. แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนแผนแม่บท (ผู้ว่าราชการจังหวัด, นายอำเภอ)
4. ใช้เครื่องมือประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (HIA) เพื่อติดตามและประเมินผล (ปภ. (เจ้าภาพหลัก), สช.)



กลไกทางการเงิน (Financial Mechanism)

1. สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนและท้องถิ่น (รัฐบาล, ปภ., อบจ./เทศบาล/อบต.)
2. เพิ่มบทบาทกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น (กองทุนตำบล) เพื่อดำเนินกิจกรรมการป้องกันภัยพิบัติ (สปสช., อปท.)

การจัดการความรู้ เทคโนโลยี และการสื่อสาร (Knowledge, Data & Communication)

1. พัฒนาระบบฐานข้อมูลภัยพิบัติเดียวแบบเปิด (Open Access) (กระทรวงดิจิทัลฯ (เจ้าภาพหลัก))
2. พัฒนา/ปรับปรุงระบบการบริหารแจ้งเตือนภัยพิบัติ (กระทรวงดิจิทัลฯ, กสทช., ปภ.)
3. สนับสนุนทุนวิจัย, ชุดความรู้, นวัตกรรม (อว. (เจ้าภาพหลัก), สวรส., สสส., สพฉ.)
4. บรรจุหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับการรับมือภัยพิบัติไว้ในทุกระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.))
5. สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ (ปภ. (เจ้าภาพหลัก))

วาระแห่งชาติ: การจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนและท้องถิ่น

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ **"การจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนและท้องถิ่น"** เป็นวาระแห่งชาติ
เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2568 โดยอินโฟกราฟิกนี้สรุปข้อเสนอหลักจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน 4 ด้านสำคัญ

ด้านงบประมาณและการคลัง



กระทรวงการคลังเน้นย้ำ หากจัดตั้งกองทุนใหม่ต้องยึดวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอให้ขยายอำนาจ "กองทุนประกันภัยพิบัติ" ให้ครอบคลุมการจัดการภัยพิบัติทุกมิติ

ด้านข้อมูล เทคโนโลยี และการแจ้งเตือน



ใช้เทคโนโลยี Cell Site ส่งข้อความเตือนภัย

กระทรวงดิจิทัลฯ เสนอพัฒนาระบบการแจ้งเตือนโดยตรงและรวดเร็ว โดยมีกรมประชาสัมพันธ์เป็นศูนย์กลางแจ้งข่าวสาร

กระทรวงศึกษาธิการพร้อมบรรจุไว้ในหลักสูตรทุกระดับ หนุนให้เกิดศูนย์เรียนรู้ตำบล กระทรวง อว. ส่งเสริมงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการจัดการภัยพิบัติ

ด้านยุทธศาสตร์และมาตรฐานสากล



สอดคล้องกับกรอบการทำงานสากล

กระทรวงการต่างประเทศชี้ว่าข้อเสนอสอดคล้องกับกรอบเซนไดและเป้าหมาย SDG

บรรจุในแผนพัฒนาระดับชาติ

สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

ด้านการบริหารจัดการพื้นที่และภัยเฉพาะด้าน



เพิ่ม "การกัดเซาะชายฝั่ง" เป็นสาธารณภัย

กระทรวงทรัพย์ฯ เสนอให้เพิ่มเติมไว้ในนิยามเพื่อความชัดเจนในการแก้ไข

ย้ำบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นย้ำ อปท.มีหน้าที่ตามกฎหมาย และกรมส่งเสริมป้องกันสาธารณภัยสนับสนุนแผนแม่บทและประเมินความเสี่ยง



สรุปข่าวการประชุม ครม.

วันนี้ 11 สิงหาคม 2569 เวลา 10.00 น. นายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานการประชุมคณะรัฐมนตรี ณ ห้องประชุม 501 ตึกบัญชาการ 1 ทำเนียบรัฐบาล

คณะรัฐมนตรี

ได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๙

สมัชชาสุขภาพ

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

รับทราบและเห็นชอบ

ตามที่คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเสนอ ๕ มติ สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๘ พ.ศ. ๒๕๖๘

มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๘ พ.ศ. ๒๕๖๘

ขับเคลื่อนมติสมัชชาสุขภาพ

POLICY BRIEF

มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 18

ระบบบริหารจัดการเพื่อสุขภาวะในวิกฤตซ้อนวิกฤต (Management Systems for Health and Well-being in a Polycrisis)

มติ
ระบบบริหารจัดการเพื่อสุขภาวะในวิกฤตซ้อนวิกฤต

SCAN

1 ประเทศไทยเผชิญกับภาวะสี่วิกฤตหลายด้านเกิดขึ้นพร้อมกันหรือเชื่อมโยงกัน
เช่น การระบาดของโรค ภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม ภัยแล้ง) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ วิกฤตเศรษฐกิจ (เงินเฟ้อ ความเหลื่อมล้ำ) และปัญหาทางสังคม (สุขภาพจิต ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ การถูกหลอกลวงออนไลน์)

2 ระบบบริหารจัดการขาดเอกภาพ
ในการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ มักไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน ล่าช้า และไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

3 ข้อจำกัดในการดำเนินงาน
ตั้งแต่ระยะการป้องกันและเตรียมความพร้อมก่อนเกิดวิกฤตยังไม่ครอบคลุม ระยะตอบโต้และฟื้นฟูยังขาดกลไกที่รูปธรรมการและเป็นองค์รวม

4 ความเข้มแข็งของพื้นที่ ระดับอำเภอ
เขตกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ยังไม่สามารถจัดการวิกฤตได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน และมักได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลางที่ไม่ทันเวลาหรือไม่สอดคล้องกับปัญหาจริง

ที่มาและสถานการณ์ปัจจุบัน



สาเหตุสำคัญและความท้าทาย

- ความซับซ้อนของปัญหา วิกฤตในปัจจุบันมีปัจจัยเชื่อมพันธ์กันในลักษณะที่ซับซ้อน ก่อให้เกิดผลกระทบรุนแรงยิ่งกว่าผลรวมของวิกฤตรายกรณี
- มีช่องว่างสำคัญในด้านโครงสร้างการบริหารจัดการ ความพร้อมของบุคลากร เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารความเสี่ยง และงบประมาณ
- ยังเป็นอำนาจรวมศูนย์ การสนับสนุนจากส่วนกลางมักไม่เป็นเอกภาพและไม่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่



ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.การบริหารจัดการเชิงรุก (ก่อนเกิดวิกฤต)

2.การตอบโต้ที่รวดเร็วและมีเอกภาพ (ขณะเกิดวิกฤติ)

3.การฟื้นฟูอย่างยั่งยืน (หลังเกิดวิกฤต)

4.ระบบสนับสนุน

สิ่งที่ได้ดำเนินการ/อยู่ระหว่างการดำเนินการ ปี 2569 - 2570

การดำเนินการโดยภาคีสานพลังพื้นที่เข้มแข็ง (ภสพ.) และองค์กรภาคีเครือข่าย





1 Policy Forum: การจัดการภัยพิบัติ

เวทีนโยบายเพื่อกำหนดทิศทางและข้อเสนอการจัดการภัยพิบัติอย่างมีส่วนร่วม

2 ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแนวทางการบูรณาการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (CBDRM)

พัฒนาแนวทางบูรณาการการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยชุมชนเป็นฐาน

3 คู่มือการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน

จัดทำคู่มือเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการเตรียมพร้อมและรับมือภัยพิบัติ

4 คู่มือการจัดการภัยพิบัติโรงพยาบาล

จัดทำคู่มือสำหรับโรงพยาบาลในการเตรียมความพร้อมและตอบโต้ภัยพิบัติ

5 จัดตั้งศูนย์การจัดการและเรียนรู้ภัยพิบัติ (สารภี/ควนสันติ)

เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนานวัตกรรมการจัดการภัยพิบัติในพื้นที่

สานพลังภาคี
ขับเคลื่อนการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนและท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง

ชุมชนพร้อมรับ | ท้องถิ่นบริหารจัดการ | ภาคีหนุนเสริม





6 จัดทำทำเนียบอาสาสมัคร

รวบรวมและพัฒนาฐานข้อมูลอาสาสมัครด้านการจัดการภัยพิบัติ

7 การพัฒนาศักยภาพชุมชน 30 แห่ง

เสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการเตรียมพร้อมรับมือและฟื้นฟูจากภัยพิบัติ

8 การพัฒนาศักยภาพชุมชน 125 ชุมชน

ขยายผลการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้ครอบคลุม 125 ชุมชน

9 การพัฒนาศักยภาพชุมชน 35 แห่ง

เสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศ

10 การศึกษากฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาทบทวนและเสนอแนวทางปรับปรุงกฎหมาย/กฎระเบียบ เพื่อสนับสนุนการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน

เป้าหมายร่วม

- ลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชุมชนและท้องถิ่น
- เพิ่มความปลอดภัยของประชาชนและความยืดหยุ่นของพื้นที่
- สร้างชุมชนและท้องถิ่นที่พร้อมรับมืออย่างยั่งยืน

บันทึกความร่วมมือ (MOU) ระหว่างองค์กร

เสริมพลังภาคี ขับเคลื่อนการจัดการภัยพิบัติ โดยชุมชนและท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง

สภากาชาด

การจัดการภัยพิบัติ–กลุ่มเปราะบาง



23 หน่วยงาน

ความร่วมมือหลัก

- ดูแลและช่วยเหลือ กลุ่มเปราะบาง ในภาวะภัยพิบัติ
- สนับสนุนระบบการตอบสนอง และการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม
- เสริมสร้างความปลอดภัย และคุณภาพชีวิตหลังเกิดภัย

มหาวิทยาลัยทักษิณ

พัฒนาระบบสุขภาพองค์รวม ลดความเหลื่อมล้ำ–เสริมสร้างศักยภาพ รับมือภัยพิบัติในเขตเมืองและชุมชน



12 ภาคี

ความร่วมมือหลัก

- พัฒนาระบบสุขภาพองค์รวม รองรับภัยพิบัติในเขตเมืองและชุมชน
- ลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างศักยภาพคน/ชุมชน
- สร้างองค์ความรู้ วิจัยนวัตกรรม เพื่อการรับมือภัยพิบัติอย่างยั่งยืน

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.)

ความร่วมมือในการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน รู้รับ–ปรับตัว–ฟื้นเร็วทั่ว–อย่างยั่งยืน (Community Resilience)



43 องค์กร/เครือข่าย

ความร่วมมือหลัก

- เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ในการรู้รับ–ปรับตัว–ฟื้นเร็ว
- พัฒนาระบบการแจ้งเตือน และการบริหารจัดการภัยพิบัติในพื้นที่
- ยกระดับการจัดการภัยพิบัติ อย่างยั่งยืน (Community Resilience)

สิ่งที่ได้ดำเนินการ/อยู่ระหว่างการดำเนินการ ปี 2569 – 2570 (ต่อ)

- ขับเคลื่อนกิจกรรม ตามแผนงานร่วมกัน
- พัฒนากลไกความร่วมมือ และเครือข่ายในพื้นที่
- ติดตามประเมินผล และขยายผลการดำเนินงาน
- มุ่งสู่ชุมชนปลอดภัย และยั่งยืน

ชุมชนและท้องถิ่นมีขีดความสามารถจัดการภัยพิบัติ สามารถรู้รับ-ปรับตัว-ฟื้นตัว ได้อย่างรวดเร็ว

ชุมชนเข้มแข็ง
ท้องถิ่นพร้อมรับมือ
สังคมปลอดภัย ยั่งยืน



รู้รับ
รู้ทัน รู้เสี่ยง รู้ก่อน

- ระบบข้อมูลและการแจ้งเตือน
- ประเมินความเสี่ยงในชุมชน
- ซ้อมแผนและเตรียมความพร้อม

ปรับตัว
ปรับแผน ปรับระบบ ปรับวิถี

- เสริมศักยภาพคน ชุมชน และท้องถิ่น
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยืดหยุ่น
- บริหารจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

ฟื้นตัว
กลับมาได้ดีและดีกว่าเดิม

- ฟื้นฟูชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม
- ดูแลกลุ่มเปราะบาง
- เรียนรู้บทเรียน เพื่อความเข้มแข็งในอนาคต

ปัจจัยความสำเร็จ

- การมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น
- ความร่วมมือทุกภาคส่วน
- องค์ความรู้และนวัตกรรม
- กลไกและนโยบายที่สนับสนุน
- ทรัพยากรและงบประมาณที่ต่อเนื่อง

Call for Action
ร่วมกันขับเคลื่อนชุมชนและท้องถิ่นให้พร้อมรับมือภัยพิบัติ

1. **ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดี** จากพื้นที่ของท่าน
2. **เสนอแนวคิด/นวัตกรรม เพื่อเสริมขีดความสามารถ** ของชุมชนและท้องถิ่น
3. **สร้างความร่วมมือ** ระหว่างหน่วยงานและภาคีเครือข่าย เพื่อการปฏิบัติจริง
4. **ร่วมผลักดันนโยบายและสนับสนุนทรัพยากร** เพื่อความยั่งยืนในระยะยาว